

Migrációval Európa versenyképességéért?

Az Európai Bizottság legális bevándorlók segítségével növelné az unió versenyképességét. Ez a megoldás azonban csak rövid távú lehet, hosszú távon a demográfiai szuverenitás megteremtését kellene célként kitűzni.

2023 a készségek európai éve. Az Európai Bizottság (EB) elnöke, Ursula von der Leyen 2022-es, az Európai Unió (EU) állapotáról szóló beszédében jelentette be, hogy a 2023-as esztendő egyik legfontosabb feladata a humán erőforrás fejlesztése lesz, hozzájárulva ezzel a munkaerőhiány megszüntetéséhez, továbbá az Európai Unió versenyképességének növeléséhez.¹ Az Európai Bizottság jelentése szerint 2022-ben a munkaerőhiánnyal leginkább sújtott ágazatok az építőipar, az egészségügy, illetve a tudományos-technológiai tudományágak területei voltak. A jelenség pedig csak erősödni látszik a jövőben az új munkahelyek teremtésének és az aktív korú lakosság csökkenésének köszönhetően, de a zöld- és a digitális átálláshoz kapcsolódó új készségbeli elvárások is fokozhatják.²

A készségfejlesztés megvalósításban az oktatás kulcsszerepet tölt be, hiszen az átképzések, az új munkaerőpiaci elvárásokhoz szükséges kompetenciák – például digitális kompetenciák – elsajátítása elsődlegesen az oktatási rendszerekben valósulnak meg. Az európai polgárok digitális készségei noha fejlődtek az elmúlt évek során, 2023-ban a lakosságnak még mindig csupán alig több mint 55%-a rendelkezett alap- vagy annál magasabb szintű kompetenciával.³ A továbbképzéseken való részvétel segítséget nyújthatna ennek fejlesztésében, azonban 2022-ben az aktív korúaknak kevesebb mint 20%-a – 11,9%-a – élt ezzel a lehetőséggel.⁴

A Bizottság által kijelölt tematikus év céljaihoz való hozzájárulás a svéd,⁵ illetve a spanyol elnökség programjában is prioritást kapott.⁶

¹ *State of the Union Address by President Von der Leyen 2022.*

² Európai Bizottság 2023.

³ Eurostat [é. n. a].

⁴ Eurostat [é. n. b].

⁵ Swedish Presidency of the Council of the European Union 2023.

⁶ Spanish Presidency of the Council of the European Union 2023.

Európa versenyképességének biztosításához azonban a minőség mellett a mennyiség sem elhanyagolható tényező. Az Unióban természetes fogyás tapasztalható,⁷ a népességsökkenés mértékét egyedül a bevándorlás tudta enyhíteni. A reprodukciós – vagy más néven termékenységi – ráta alapján Európa lakossága a jövőben csak tovább fog fogyatkozni. Az öfenntartáshoz 2,1-es reprodukciós rátával kellene minden nemzetnek rendelkeznie, ami azt jelenti, hogy átlagosan minden nőnek ennyi gyermeket kellene vállalnia. Az Európai Uniónak jelenleg 1,53-as a mutatója.⁸ Ezzel párhuzamosan a várható élettartam folyamatosan növekszik, 2022-ben az EU huszonhét tagországában ez a szám 80,7 esztendő volt.⁹ Mindezek alapján Európa társadalma öregszik, az aktív korú népesség csökken, ezek pedig szociális és gazdasági problémákat eredményeznek egy idő után, amelyek az unió világpolitikában betöltött szerepének gyengülését hozzák magukkal. A Bizottság előrejelzése szerint míg 2022-ben 265 millió fős volt az unióban a munkaképes korú népesség, addig ez a szám az évtized végére hétmillióval kevesebb, 258 millió fő lesz.¹⁰

Felismerve nemcsak a minőségi szempontok, hanem a számbeli gyarapodás fontosságát is, 2023 júniusában az Európai Tanács (EiT) felkérte az Európai Bizottságot,¹¹ hogy dolgozzon ki javaslatot a demográfiai kihívások, különös tekintettel a versenyképességre gyakorolt hatásuk kezelésére. A Bizottság október közepén ismertette a szükségesnek tartott eszközöket, intézkedéseket, amelyek többsége az önerőből történő népességnövekedés elérésére fókuszált – munka és magánélet egyensúlya, kisgyermekkorú nevelésben való részvétel ösztönzése, lakhatási problémák kezelése, nyugdíjasok életminőségének javítása –, ám megjelent közöttük rövid távú, kiegészítő jelleggel a legális migráció is.¹² Azt, hogy hogyan is képzei el az EB a legális bevándorlásnak mint az európai versenyképesség növelése egyik eszközének támogatását, sőt, ösztönzését, az intézmény a múlt héten hozta nyilvánosságra. Az Európai Bizottság által bemutatott „képzett és tehetséges munkavállalók biztosítására” irányuló intézkedéscsomag három kezdeményezést tartalmaz.¹³ Létrehoznának egyfelől egy uniós tehetségbázist, amely egy közösségi szinten működő platformot jelentene. A terület a harmadik országból származó álláskeresőket és az uniós

⁷ Eurostat [é. n. c].

⁸ Eurostat [é. n. d].

⁹ Eurostat [é. n. e].

¹⁰ Európai Bizottság 2023.

¹¹ European Council 2023.

¹² NAVRACSICS 2023.

¹³ European Commission 2023.

munkáltatókat kapcsolná össze, továbbá információt nyújtana az egyes nemzetek munkaerő-felvételi és migrációs szabályairól. A platformhoz az országok önkéntes alapon csatlakozhatnának. Második lépésként a Bizottság a harmadik országban szerzett képesítések egyszerűbb és gyorsabb elismerésére tett javaslatot, megkönnyítve ezzel a megfelelő készségekkel rendelkező, nem uniós munkavállalóknak az elhelyezkedést az európai munkaerőpiacon. Végezetül a tanulási célú mobilitásban való részvételt is ösztönözné a testület, nem csupán az unión belül, de harmadik országbelieket is nagyobb számban látna az európai egyetemeken.

A vendégmunkások alkalmazásának gondolata nem új, napjainkban is több uniós ország fordul ehhez a megoldáshoz a munkaerőhiány kezelése végett. 2021-ben az Európai Unióban a harmadik országokból származó munkavállalók a teljes aktív korú népesség 4,7%-át tették ki, számuk 8,84 millió fő volt.¹⁴ Mindazonáltal a Bizottság javaslata több olyan kérdést hagy nyitva, amelyekre a Tanácsnak, illetve az Európai Parlamentnek a későbbiekben válasszal kell szolgálnia. Tisztázniuk szükséges, hogy lesz-e számbeli, illetve tartózkodási időbeli korlát a harmadik országból érkezők részére. Ezek hiánya ugyanis kulturális és munkaerőpiaci feszültségeket okozhat egy-egy tagállamban. Fontos lenne továbbá szem előtt tartaniuk a feleknek a Bizottság októberi közleményében foglaltakat, vagyis hogy a legális bevándorlás csak rövid távú és kiegészítő megoldás lehet. Európa versenyképességi és demográfiai kihívásait hosszú távon önerőből kellene kezelni saját polgáraink készségeinek fejlesztésével és a természetes fogys megállításával.

2023. november 22.

Felhasznált irodalom

- Európai Bizottság (2023): *Employment and Social Developments in Europe*. Online: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/680d6391-2142-11ee-94cb-01aa75ed71a1/language-en>
- European Commission (2023): *Communication on Skills and Talent Mobility*. 2023. november 15. Online: https://commission.europa.eu/publications/communication-skills-and-talent-mobility_en?prefLang=hu
- European Council (2023): *Conclusions – 29 and 30 June 2023*. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7-2023-INIT/en/pdf>

¹⁴ *Unió statisztikák a migrációról* [é. n.].

Migrációval Európa versenyképességéért?

- Eurostat [é. n. a]: *Individuals' Level of Digital Skills (from 2021 Onwards)*. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_SK_DSKL_I21__custom_9585302/default/table?lang=en
- Eurostat [é. n. b]: *Adult Participation in Learning in the Past Four Weeks by Sex*. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_60/default/table?lang=en
- Eurostat [é. n. c]: *Population Change – Demographic Balance and Crude Rates at National Level*. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_gind__custom_8571582/default/line?lang=en
- Eurostat [é. n. d]: *Fertility Indicators*. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_find__custom_8571670/default/table?lang=en
- Eurostat [é. n. e]: *Life Expectancy by Age and Sex*. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/DEMO_MLEXPEC/default/table?lang=en
- NAVRACSICS Tibor (2023): Demográfiai fordulat a Bizottságnál. *Ludovika.hu*, 2023. október 19. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/10/19/demografiai-fordulat-a-bizottsagnal/
- Spanish Presidency of the Council of the European Union (2023): *Programme*. Online: <https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/media/e4ujaagg/the-spanish-presidency-programme.pdf>
- State of the Union Address by President Von der Leyen* (2022). Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_5493
- Swedish Presidency of the Council of the European Union (2023): *Programme*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20231020073747/https://swedish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/programme-of-the-presidency/>
- Unió statisztikák a migrációról [é. n.]. Online: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_hu#a-bev%C3%A1ndorl%C3%B3k-foglalkoztat%C3%A1sa